

PROBLEMY ROZWOJU EKONOMIKI CHIŃSKIEJ REPUBLIKI LUDOWEJ

Problemy rozvitalia ekonomiki Kitajskoj Narodnoj
Respubliki. Moskwa 1958, str. 534.

Książka stanowi zbiór artykułów wybitnych działaczy i ekonomistów chińskich, publikowanych w latach 1956—1957. Zebranie w jednej pozycji wydawniczej i przetłumaczenie na język rosyjski kilkunastu krótkich prac, a zarazem istotnych dla możliwości poznania tego kraju, niezmiernie ułatwia przegląd osiągnięć ChRL w dwóch podstawowych dziedzinach gospodarki narodowej — przemyśle i rolnictwie. Osiągnięcia chińskie są tym bardziej ciekawe, że uzyskano je w stosunkowo niedługim czasie, przejmując po zwycięskiej wojnie ogólne gospodarcze zacofanie.

W Chinach do rewolucji 1949 r. baza przemysłowa była wyjątkowo słaba, a w ekonomice kraju główną rolę odgrywało rolnictwo. W dochodzie narodowym udział produkcji przemysłowej wynosił około 10%, a pozostałe 90% przypadało na rozdrobnione i zacofane rolnictwo i przemysł chałupniczy. Przemysł zmonopolizowany był przez zagraniczny kapitał, przy czym poziom produkcji przemysłowej był bardzo niski.

Po zwycięstwie młoda republika przystąpiła do budowy socjalistycznego przemysłu, przekształcając przemysł kapitalistyczny i chałupniczy w socjalistyczny. Na odbudowę przemysłu państwo przeznaczyło ogromne sumy, restaurując i unowocześniając stare zużyte i przestarzałe przedsiębiorstwa. Okres odbudowy zakończył się w 1952 r. Tempo odbudowy i budowy nowych przedsiębiorstw było tak duże, że w 1952 roku produkcja przemysłowa przekroczyła poziom prawie o 23%, w porównaniu z okresem przed drugą wojną światową.

W 1956 roku na poczet socjalistycznego przemysłu — w ogólnym rozmiarze globalnej produkcji przemysłowej — wypadło 71,6%, na poczet półsocjalistycznego — 21,1%, na poczet kapitalistycznego mniej niż 0,1, a na poczet chałupniczego 1%.

Udział niektórych produktów przemysłowych na głowę ludności wzrastał w poszczególnych latach następująco:

Rok	Energia elektryczna	Węgiel	Surówka	Stal
1936	7,9 Kwh	83 kg	1,7 kg	0,9 kg
1952	12,6 „	111,7 „	3,3 „	2,4 „
1955	20,8 „	154,7 „	6,4 „	4,7 „

Również rolnictwo chińskie do czasu powstania republiki ludowej znajdowało się na wyjątkowo niskim poziomie. W 1949 roku rozmiar produkcji roślinnej był znacznie niższy od poziomu z roku 1936. To samo dotyczy poziomu produkcji zwierzęcej.

W ciągu 7 lat rolnictwo chińskie zostało odbudowane i osiągnęło podstawę do dalszego szybkiego rozwoju. W 1956 roku w produkcji większości ziemiopłodów i produkcji podstawowych rodzajów zwierząt gospodarskich przekroczone najwyższy poziom z lat przedwojennych.

W ciągu tych siedmiu lat powiększył się areał zasiewów, wzrosły plony średnio w zbożowych od 28—60%. Pogłowie zwierząt gospodarczych w roku 1956 w porów-

naniu procentowym do roku 1949 przedstawia się następująco: bydło — 138%, konie — 114%, świnie — 107%.

W okresie tym zakończono reformę rolną. Chłopom przekazano prawie 47 milionów ha, co stanowi 43% całego areалу ziemi ornej.

Równolegle z przeprowadzeniem reformy rolnej rozwijano zespołowe grupy pomocy wzajemnej i spółdzielnie produkcyjne. Ruch spółdzielczości produkcyjnej rozpoczął się na dobre w 1955 roku, a w roku 1956 liczba spółdzielni produkcyjnych doszła do miliona, zaś liczba rodzin zrzeszonych stanowiła 92% ogólnej liczby rodzin zatrudnionych w rolnictwie.

W ciągu tych 7 lat dokonano poważnych inwestycji w zakresie melioracji i irygacji, zbudowano miliony basenów wodnych, studzien itp. Jednocześnie podniesiono wysoko poziom wymagań agrotechnicznych i zootechnicznych, zwłaszcza w dziedzinie nawożenia, doboru ziarna siewnego, stacji kopulacyjnych i doświadczalnych, ośrodków weterynaryjnych itp.

Ciekawe dane dotyczą proporcji rozwoju rolnictwa w zestawieniu z przemysłem lekkim. Chiński przemysł tekstylny zależy od tempa rozwoju rolnictwa. Rok 1953 był rokiem wysokiego tempa rozwoju przemysłu. Wpłynęły na to szczególnie sprzyjające warunki produkcji rolniczej. W roku 1953/54 produkcja rolnicza nieco spadła i to się odbiło na produkcji przemysłu lekkiego. Od roku 1955 datują się duże urodzaje bawełny. Rok 1967 będzie rokiem ostatnim trzeciego z kolei planu pięcioletniego. W tym czasie plon z jednego mu (około 6,5 ara) przewidziany jest na poziomie 100 dzin (0,5 kg). Z tego punktu widzenia planuje się budowę przemysłu tekstylnego.

Rok 1956 odznacza się dużym tempem rozwoju wszvstkich gałęzi gospodarki narodowej w Chinach. Jednakże skala inwestycji była w niektórych wypadkach zawyżona, zbyt dużo zaangażowano siły pociągowej i aparatu administracyjnego, zbyt dużo dopuszczono młodzieży na studia, co w rezultacie doprowadziło do zbyt wysokiego funduszu płac. W wyniku tego wzrosły wydatki finansowe a zaopatrzenie zostało napięte do ostatnich granic. W planie na rok 1957 uniknięto już tych błędów i dostosowano skalę inwestycji do istniejących możliwości.

Na zakończenie warto wspomnieć o ciekawym artykule Tun Da Lina, polemizującym ze swoimi licznymi oponentami, w sprawie wzrastającej liczby ludności i możliwości jej wyżywienia. Autor twierdzi, że przyjmując w założeniu słuszność tezy o wzroście ludności w porządku geometrycznym, jednocześnie jest zdania, że zdolność produkcyjna ziemi może wzrastać w jeszcze szybszym tempie, o ile bazuje na czynnikach kooperacji pracy i najnowszych osiągnięciach nauki. Tun Da Lin dodaje, że w Chinach istnieją ogromne połacie niewykorzystanej dobrej ziemi, słabo zaludnione, które mogą wyżywić dwukrotnie większą liczbę ludności.

Jak widać, moskiewskie wydawnictwo literatury politycznej daje czytelnikowi publikację, którą warto przeczytać.

E. Białski